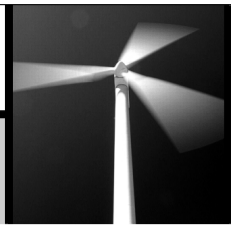


ENERGIA EÒLICA



L'altra cara dels PARCS EÒLICS

El dilema entre aquesta energia renovable i el suposat impacte en el paisatge i el medi natural

TXELL CENTENO → PERIODISTA

els habitants dels termes municipals que alberguen espais d'important valor paisatgístic i ecològic ho tenen clar i aposten per les energies renovables i netes, com l'energia eòlica. Però el dilema pot sorgir quan aquesta tecnologia s'ha d'instal·lar a prop de casa, especialment quan són termes de la rodalia d'espais naturals, d'altra banda altament humanitzats. Dubten de si realment cal que els aerogeneradors es construeixin a la carena de les muntanyes o que no es puguin instal·lar a prop de les autopistes i dels polígons industrials, que són indrets del territori que ja estan malmesos. Alguns d'aquests habitants s'han organitzat per reclamar informació transparent i participar en la planificació del disseny i la ubicació de les centrals eòliques que els afecten i, en alguns casos –potser precisament per manca d'informació– per frenar alguns d'aquests projectes, tal com reclamen diversos grups conservacionistes: a Girona (a prop de Coll de Plaja i de la Serra de l'Albera); a Lleida (a la Serra de Sant Mamet, a la Noguera, o a la Serra del Tallat, a l'Urgell

i la Conca de Barberà); a Tarragona (projecte d'un parc eòlic al mar, a prop del Delta de l'Ebre); o a València (projecte de la Zona 5, a prop de Benifagos i altres termes municipals de la rodalia).

Per a les preguntes que es formulen, hi ha respostes prou acceptables i rigoroses. «A les zones de planura, que solen ser les properes a les autopistes o als polígons industrials, no hi ha prou força de vent o bé hi ha pocs dies de vent amb els mínims necessaris perquè un parc eòlic sigui eficient i rendible», afirma Jaume Margarit, cap de l'Àrea d'Energies Renovables de la Direcció General d'Energia del Departament de Treball i Indústria de la Generalitat. «Què li sembla, que no hem pensat i contemplat aquesta possibilitat abans de permetre la instal·lació de noves centrals eòliques?», comenta Margarit, i afegeix: «A nosaltres tampoc no ens agrada malmetre espais naturals i per això s'estudia bé l'indret abans de donar permisos i s'exigeixen les avaluacions d'impacte ambiental si s'escau», assegura.

Si es llegeixen les alegacions que les diferents plataformes han presentat a al-



gun dels projectes de parcs eòlics del seu entorn, s'hi troba la mateixa reclamació: que es limiti el nombre de generadors, que s'estableixi una distància mínima de 500 m entre els generadors, que hi hagi una distància de 2 km entre diferents parcs eòlics i que no es construeixin a menys de 2 km de zones urbanes habitades. També demanen que s'aprofiti més les vessants i es respectin més les carenes, tot proposant un mínim de 3 línies i un màxim de 5 línies per vessant. Un altre problema que suposa un impacte ambiental important són les línies d'evacuació de l'electricitat produïda i es reclama que siguin sempre soterrades.

Els detractors d'alguns dels projectes de parcs eòlics estan pendents ara del suposat nou mapa eòlic de Catalunya, per saber si els servirà per frenar els projectes o canviar ubicacions. Tanmateix, Jaume Margarit assegura que tampoc un mapa eòlic no és quelcom exacte sinó que és més aviat orientatiu.

En moltes poblacions afectades per projectes els veïns es divideixen entre els qui volen preservar el seu entorn i rebut-

gen la instal·lació d'aerogeneradors, i els qui accepten l'aposta sostenible de l'energia eòlica –tot i perdent una mica de la «bellesa» del seu paisatge humanitzat–, a canvi dels ingressos que els poden proporcionar les empreses impulsores dels parcs eòlics, en concepte de lloguer o cessió dels terrenys i en funció de la quantitat i la productivitat d'aerogeneradors que els permetin instal·lar. En alguns casos, com el d'Alòs de Balaguer, afectat pel projecte de la serra de Sant Mamet, els ingressos anuals que poden entrar a les arques públiques superen el pressupost municipal de l'any, «i aquests diners són molt necessaris en una zona deprimida com la nostra, en què el 80% de la població supera els seixanta anys i on fa falta una residència de la tercera edat i d'altres equipaments», explica l'alcalde, Lluís Soldevila. Justament, la queixa dels qui són favorables a l'energia eòlica és que no s'informi amb detall els veïns ni s'expliquin els avantatges dels parcs, i la queixa dels seus detractors és que les empreses vulguin «convèncer» els veïns amb diners.

Els efectes en l'avifauna

Inferior al que provoquen el conjunt d'infraestructures actuals

els impactes de l'energia eòlica sobre la diversitat biològica s'han concretat especialment sobre les aus rapinyaires i els ocells migratoris. Aquesta falsa percepció està tan estesa que cal dedicar-li unes ratlles, ja que cap altre aspecte ambiental ha causat més preocupació entre els defensors de l'energia eòlica i els ornitòlegs i els conservacionistes que els efectes potencials dels aerogeneradors en l'avifauna. Si no s'enfoca bé, aquest «problema» agreujaria la crisi ambiental perquè entorpiria l'expansió d'aquesta energia neta en un dels àmbits on és més necessària: dins dels paisos industrialitzats que generen la major part dels impactes relacionats amb l'energia.

El que l'evolució dels estudis està posant en evidència és, segons un informe d'Ecologistes en Acció («Els impactes de l'energia eòlica», www.ecologistesenaccio.org) que «malgrat que existeix un impacte, aquest és significativament inferior al que provoquen el conjunt d'infraestructures de la societat actual, tant conjuntament com analitzades per separat: les lí-

nies elèctriques, les infraestructures de transport, la caça il·legal i la contaminació química, ja que l'evolució dels models d'aerogeneradors ha reduït significativament els seus efectes». Estudis de radar a Tjaereborg, a la part occidental de Dinamarca, on hi ha instal·lat un aerogenerador de 2 MW amb un diàmetre de rotor de 60 metres, mostren que les aus tendeixen a canviar la seva ruta de vol uns 100-200 metres abans d'arribar a la turbina, i passen sobre ella a una distància segura. A Dinamarca hi ha uns quants exemples d'aus (falcons) que nien en caixes muntades en les torres dels aerogeneradors.

Les aus toquen amb nombrosos obstacles, tant naturals com creats per l'ésser humà, ubicats en la trajectòria del seu vol. Algunes d'aquestes col·lisions són degudes a problemes visuals derivats del reflex dels vidres de les finestres o d'estructures ocultes per la boira. La literatura científica cita casos d'aus rapinyaires en busca de presa que s'han estavellat contra edificis, però també contra obstacles naturals com arbres. Una hipòtesi que actualment s'investiga és que les rapinyaires xoquen con-



tra els aerogeneradors per la seva fixació en la presa durant la persecució i captura. «Tot i no ésser raonable exigir a la indústria eòlica un objectiu zero en mortalitat d'aus –s'afirma en l'informe esmentat d'Ecologistes en Acció–, si que ho és exigir-li que eviti els emplaçaments de major conflicte, especialment si estan habitats per espècies amenaçades».

Els parcs eòlics es presenten amb dos impactes molt definits sobre l'avifauna: l'alteració de les rutes migratòries i els accidents amb els aerogeneradors. El projecte eòlic de Coll de Plaja a la serra de l'Albera de Girona, per exemple, afecta una ruta migratòria molt important. En aquest indret, a la campanya de primavera de 1997, el control de migració sud-nord que s'hi va efectuar va comptabilitzar el pas d'uns 70.000 individus de 79 espècies diferents, segons dades de la

SEO/Birdlife (Sociedad Española de Ornitología). Tot i que actualment encara no hi ha estudis seriosos sobre l'impacte dels aerogeneradors en l'avifauna peninsular, «no es tenen en compte les zones d'alimentació, de moviments i dispersió juvenils». Un estudi de la mateixa SEO va identificar que 18 de les 21 àrees que ells consideren importants per a les aus «són susceptibles d'albergar parcs eòlics», i només queden «no afectades» les dels sots del riu Cinca i Alcanadre, les Illes Medes i el Delta del Llobregat (la resta apareixen qualificades d'afectació greu, crítica o parcial). Comunitats autònomes amb gran concentració de parcs eòlics, com Navarra, comencen a acumular experiència que haurà de servir per planificar millor la distribució dels parcs eòlics a Catalunya, tal com reclamen els ornitòlegs i els conservacionistes.